

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de energietransitie en de digitale transitie in plattlandsgebieden

(initiatiefadvies)

(2022/C 486/09)

Rapporteur: **John COMER**

Corapporteur: **Luís MIRA**

Besluit van de voltallige vergadering	20.1.2022
Rechtsgrondslag	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde Initiatiefadvies
Bevoegde afdeling	Afdeling Landbouw, Plattelandsontwikkeling en Milieu
Goedkeuring door de afdeling	30.6.2022
Goedkeuring door de voltallige vergadering	21.9.2022
Zitting nr.	572
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	173/1/2

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is van mening dat een gecombineerde strategie voor de energietransitie en de digitale transitie in plattlandsgebieden niet de mate van aandacht en steun heeft gekregen die men zou verwachten. Het dringt aan op een snelle uitvoering van de langetermijnvisie van de Commissie voor de plattlandsgebieden van de EU en op de mobilisering van belanghebbenden via het EU-plattlandspact. De meest kwetsbare plattlandsgebieden verdienen speciale aandacht, zodat niemand aan zijn lot wordt overgelaten. Het is van essentieel belang dat de nadruk wordt gelegd op energiearmoede en armoede op het platteland.

1.2. Het toekomstige succes van Europa zal grotendeels afhangen van de vraag of we erin slagen plattlandsgebieden te behandelen op een manier die in evenwicht is met de aanpak die stedelijke gebieden te beurt vallen. Plattlandsgemeenschappen mogen niet worden benadeeld op het stuk van digitalisering en opties voor energiegebruik, bijvoorbeeld vanwege het feit dat er meer personenauto's moeten worden gebruikt als gevolg van het gebrek aan openbaar vervoer.

1.3. De rol van lokale gemeenschappen moet worden benut voor de verwezenlijking van een rechtvaardige energietransitie in combinatie met gemeenschapontwikkeling, door hernieuwbare-energiegemeenschappen en energiegemeenschappen van burgers op te richten en bestaande energiegemeenschappen uit te breiden, waarbij burgers, lokale overheden en kmo's vrijwillig bijeenkomen om sociale en economische voordelen te bevorderen.

1.4. Het EESC dringt erop aan dat de volgende beleidsmaatregelen en instrumenten worden geïntensiveerd:

- hernieuwbare energie: het huidige beleid inzake hernieuwbare energie wordt in de eerste plaats ingegeven door de noodzaak om de capaciteit te vergroten, en niet zozeer door de noodzaak om meer synergie tot stand te brengen met het welzijn van plattlandsgemeenschappen. Het is van essentieel belang dat de capaciteit op het gebied van hernieuwbare energie wordt gemaximaliseerd en dat alle aspecten van plattlandsonwikkeling worden gekwantificeerd en worden aangepakt;
- aanbestedingen: het huidige aanbestedingsbeleid voor installaties voor hernieuwbare energie is niet gunstig voor plattlandsgemeenschappen, omdat het in de eerste plaats gericht is op kostenverlaging en niet op de sociaal-economische behoeften van de plattlandsbewoners. Alle installaties voor hernieuwbare energie moeten zo kostenefficiënt mogelijk worden opgezet en een zinvolle bijdrage leveren aan de sociaaleconomische behoeften van plattlandsgemeenschappen en plattlandsburgers;
- elektriciteitsopslag: de sector elektriciteitsopslag moet groeien. Een van de belangrijkste uitdagingen zal de seizoensgebonden zekerheid van de elektriciteitsvoorziening zijn. Batterijopslag en slimme elektrificatie in combinatie met respons aan de vraagzijde zullen in dit verband helpen. Groene waterstofopslag zal nodig zijn als back-up;

- specifieke financiering, door middelen van de nationale plannen voor herstel en veerkracht te oormerken om ervoor te zorgen dat het geld daadwerkelijk wordt besteed in plattelandsgebieden.

1.5. Het EESC roept de Commissie op een wet inzake digitalisering van plattelandsgebieden (Digital Rural Act) voor te stellen als derde onderdeel van de digitale strategie van de EU, naast de wet inzake digitale markten en de wet inzake digitale diensten. Digitalisering zal nieuwe kansen bieden, vooral voor jongeren, en zou de bevolkingstrends kunnen veranderen, doordat mensen in staat worden gesteld thuis en vanuit werkhubs op het platteland te werken.

1.6. Om ervoor te zorgen dat de herstel- en veerkrachtplannen van de EU of de lidstaten ten volle kunnen profiteren van de bijdrage van plattelandsgebieden, acht het EESC het absoluut noodzakelijk dat een snelle internetconnectiviteit beschikbaar is op het hele grondgebied, met inbegrip van dunbevolkte gebieden. Het EESC dringt er bij de regeringen op aan om ofwel de voorwaarden te scheppen zodat particuliere exploitanten deze dienst kunnen verlenen, ofwel een staatsbedrijf in te schakelen om deze dienst te verlenen.

1.7. Overheidsinstanties en dienstverleners moeten gebruiksvriendelijke toepassingen ontwikkelen die specifiek zijn afgestemd op de realiteit van de levensstijl en de activiteiten op het platteland. De toepassing van deze technologieën zal bijvoorbeeld de koolstofvoetafdruk van de landbouw verkleinen (precisie landbouw) en de toegankelijkheid van afgelegen gebieden (m.b.v. drones) helpen verbeteren. Indien de particuliere sector deze oplossingen niet aanbiedt moet de overheid het initiatief nemen.

1.8. Plattelandsgebruikers van verschillende leeftijden moeten een passende opleiding en bijscholing kunnen krijgen om deze nieuwe digitale technologieën te gebruiken. De inclusiviteit in probleemgebieden moet ook de toegang tot de vereiste apparatuur mogelijk maken, hetzij door gedeeld gebruik, hetzij door overheidssubsidie voor de aankoop ervan.

1.9. Het EESC concludeert dat de uitrol van digitale technologieën in plattelandsgebieden noodzakelijk is om de energietransitie te ondersteunen. Het energiesysteem op het platteland moet worden gedecentraliseerd, wat een enorme behoefte aan meer en betere interconnectie met zich meebrengt, wat op zijn beurt de inzet van digitale technologieën vereist om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen en efficiënte energiestromen te waarborgen. De digitale toepassing op het platteland zal zeer energie-efficiënt moeten zijn vanwege de lagere benuttingsgraad en de lagere bevolkingsdichtheid. IT-connectiviteit met een laag energieverbruik is een must voor plattelandsgebieden.

1.10. Aangezien 30 % van de EU-bevolking in plattelandsgebieden woont, is een rechtvaardige energietransitie op het platteland een essentieel onderdeel van de rechtvaardige transitie naar een klimaatneutrale, duurzame en welvarende Europese Unie, in overeenstemming met de Territoriale Agenda 2030.

1.11. De Commissie heeft voorgesteld om 20 % van NextGenerationEU in de digitale economie te investeren. Het EESC beveelt aan dat alle lidstaten ten minste 10 % van deze middelen besteden aan de digitalisering van het platteland, zonder extra bureaucratische rompslomp te creëren.

2. De energietransitie in plattelandsgebieden

Inleiding

2.1. Er bestaat algemene wetenschappelijke consensus over het feit dat de mens de mondiale klimaatverandering het meest beïnvloedt door de uitstoot van koolstofdioxide die vrijkomt bij de verbranding van fossiele brandstoffen.

2.2. Klimaatwetenschapper Michael Mann zegt in zijn boek "The New Climate War" dat onze planeet nu is opgewarmd tot in de gevarenzone en dat we nog niet de nodige maatregelen nemen om de grootste wereldwijde crisis die we tot nu toe hebben meegemaakt, af te wenden.

2.3. Door de stijgende zeespiegel heeft de klimaatverandering op sommige plaatsen al een gevaarlijk niveau bereikt. Venetië en Miami staan in dit opzicht voor grote uitdagingen. In het Amazonegebied zijn op grote schaal bossen gekapt en is droogte ontstaan als gevolg van de klimaatverandering. Het feit dat de Arctische ijskap sneller smelt dan verwacht is zeer zorgwekkend.

2.4. Alle belanghebbenden in de wereld moeten onmiddellijk actie ondernemen tegen klimaatverandering, door middel van mitigatie- en aanpassingsmaatregelen om de uitstoot van broeikasgassen (BKG) te verminderen. Een snelle vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen moet een onmiddellijke prioriteit zijn.

Plattelandsgebieden

2.5. 130 miljoen mensen, oftewel 30 % van de EU-bevolking, wonen in plattelandsgebieden. Plattelandsgebieden zijn divers en worden sterk beïnvloed door hun ligging. In vele gebieden, vooral in Zuid-Europa, zal de klimaatverandering de waterschaarste geleidelijk doen toenemen, overstromingen verergeren en de intensiteit en frequentie van bosbranden doen toenemen. In Noord-Europa kunnen en zullen meer regenval en stormen aanzienlijke en kostbare schade aan de infrastructuur veroorzaken. Hogere temperaturen zullen de watercyclus intensiveren en de frequentie van ernstige stormen doen toenemen. Deze omstandigheden tonen de noodzaak aan van een zo snel mogelijke energie- en digitale transitie in plattelandsgebieden.

2.6. De energietransitie op het platteland heeft niet de aandacht gekregen die men zou verwachten. Dit is verrassend omdat de middelen die nodig zijn voor de productie van hernieuwbare energie sterk verbonden zijn met plattelandsgebieden. Het merendeel van de infrastructuur voor hernieuwbare energie, zoals windturbines, zonne-energiecentrales en biogasinstallaties, bevindt zich in plattelandsgebieden. Ook transmissienetwerken zijn een kenmerk van plattelandsgebieden. Veel plattelandsbewoners vinden dat deze structuren hen worden opgelegd en dat de stedelijke gebieden er meer baat bij hebben.

2.7. Plattelandsgebieden hebben, afhankelijk van hun ligging, uiteenlopende en verschillende behoeften. Zij kunnen als volgt worden ingedeeld:

- plattelandsgebieden binnen het pendelgebied van een stad (in een straal van 60 km) en waarvan de ontwikkeling geïntegreerd is met de stad;
- plattelandsgebieden die geen deel uitmaken van de stedelijke arbeidsmarkt maar wel een stroom van goederen en milieudiensten en andere economische activiteiten in en uit de regio kennen;
- afgelegen plattelandsgebieden waar de plaatselijke economie grotendeels afhankelijk is van de uitvoer van primaire activiteiten, zoals landbouwproducten, uit de regio. Deze gebieden worden meestal gekenmerkt door een verspreide bevolking en een gebrekkige openbare dienstverlening.

2.8. Deze verschillende plattelandsgebieden worden bij de uitvoering van een energietransitie geconfronteerd met vele en uiteenlopende uitdagingen, hetgeen wijst op het belang van een rechtvaardige transitie teneinde het gewenste doel te bereiken.

2.9. Veel plattelandsgebieden zijn fysiek geïsoleerd, kennen weinig economische diversiteit en een lage bevolkingsdichtheid. In veel gevallen verhogen lage inkomens en een vergrijzende bevolking de kwetsbaarheid van plattelandsgemeenschappen. Bij mensen die alleen wonen in geïsoleerde plattelandsgebieden en weinig sociale contacten hebben verloopt de uitvoering van de energietransitie bijzonder moeilijk. Energiearmoede vormt in deze gebieden een groot probleem.

2.10. De invoering van slimme meters is een essentieel onderdeel van de energietransitie op het platteland. Tot dusver lijkt de uitrol van slimme meters in plattelandsgebieden nogal traag te verlopen. We moeten er ook voor zorgen dat huishoudens met een laag inkomen en mensen met beperkte computervaardigheden optimaal gebruik kunnen maken van slimme meters als onderdeel van een rechtvaardige energietransitie waarbij niemand wordt achtergelaten. In het kader van de faciliteit voor herstel en veerkracht is 25 miljard EUR uitgetrokken voor de ondersteuning van digitale vaardigheden en onderwijs. De lidstaten moeten een passend deel van dit fonds bestemmen voor opleidingen op het gebied van digitale vaardigheden en geletterdheid voor plattelandsbewoners. Het feit dat delen van Europa geen internet hebben, is een onaantoonbare situatie die zo snel mogelijk moet worden verholpen.

2.11. Het EESC heeft er in zijn advies "Naar een alomvattende strategie voor duurzame plattelands- en stadsontwikkeling" ⁽¹⁾ op gewezen dat het landbouw-, voedsel- en plattelandsbeleid moet worden afgestemd op het beleid inzake klimaatverandering en biodiversiteit. Het multifunctionele aspect van de landbouw is even belangrijk als de bevordering van niet-agrarische activiteiten, zoals de oprichting van bedrijven in de sector schone energiediensten om werkgelegenheid te scheppen. Het potentieel van e-commerce moet worden verkend.

⁽¹⁾ EESC-advies "Naar een alomvattende strategie voor duurzame plattelands- en stadsontwikkeling" (PB C 105 van 4.3.2022, blz. 49).

2.12. De mededeling “Een langetermijnvisie voor de plattlandsgebieden van de EU” ⁽²⁾ omvat een plattlandspact dat onder meer de territoriale cohesie moet bevorderen en nieuwe kansen moet creëren om innovatieve bedrijven aan te trekken. De uitvoering van deze visie zou een rechtvaardige energietransitie in plattlandsgebieden aanzienlijk vergemakkelijken. Het EESC heeft zich in zijn advies ⁽³⁾ over de mededeling positief uitgelaten over deze aanpak.

Vervoer

2.13. De vervoersvoorziening op het platteland is een belangrijk probleem vanwege het slechte openbaar vervoer, de geringe bevolkingsdichtheid en de grote afstand tot winkels en diensten. Bovendien leggen plattlandsbewoners die in stedelijke centra werken, vaak lange afstanden af om naar hun werk te reizen.

2.14. Er is behoefte aan lokale en nationale planning om te voorzien in een multimodaal vervoerssysteem dat de overgang naar hernieuwbare energie mogelijk maakt. Een dergelijk systeem moet keuzes en alternatieven bieden voor personen- en goederenvervoer.

2.15. Het goederenvervoer in plattlandsgebieden vergt specifieke aandacht voor de energietransitie. Zo moeten bijvoorbeeld de levering van landbouwproductiemiddelen en het transport van landbouwproducten een belangrijk onderdeel vormen van de planning voor de energietransitie. Elektrisch aangedreven vrachtwagens en vrachtwagens op waterstof moeten het doel zijn. Op korte termijn kunnen duurzame biobrandstoffen en hybride voertuigen helpen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

2.16. De sterke toename van onlineaankopen, vooral in plattlandsgebieden, wijst op het belang van een vermindering van de BKG-uitstoot van bestelwagens. Het gebruik van elektrisch aangedreven bestelwagens zou hiervoor een goede oplossing zijn, zodra er adequate oplaadinfrastructuur voorhanden is. Bovendien moeten koeriersbedrijven de aankoop van elektrisch aangedreven bestelwagens financieren. De onmiddellijke prioriteit is de uitstoot op alle mogelijke manieren te beginnen verminderen.

2.17. Een beter openbaar vervoer in plattlandsgebieden, met minder uitstoot van broeikasgassen, sociale inclusie en kansen voor plattlandsontwikkeling, moet prioriteit krijgen. Openbaar vervoer op het platteland moet in het kader van de energietransitie als een openbaar goed worden beschouwd en derhalve is overheidsfinanciering nodig om duurzaam openbaar vervoer te bevorderen en te faciliteren.

2.18. Personenauto's worden beschouwd als een onmisbaar vervoermiddel op het platteland, aangezien het leven op het platteland zonder auto's onhaalbaar zou zijn. De prioriteit moet zijn de plattlandsbewoners te helpen en aan te moedigen het gebruik van de eigen auto, waar mogelijk, te beperken en zo snel mogelijk over te schakelen op voertuigen met een lage uitstoot. Financiële steun ter bevordering van de aankoop van elektrische voertuigen moet een hoofddoelstelling zijn voor de energietransitie in plattlandsgebieden.

2.19. Batterijopslag is een doeltreffend middel om de nettovraagcurve voor hernieuwbare elektriciteit af te vlakken. Het wijdverbreide gebruik van elektrische voertuigen (EV's) kan in dit verband helpen. Wanneer EV's elektriciteit kunnen terugsturen naar het net, kan de elektrische vloot fungeren als een batterijopslagmedium naast andere vormen van batterijopslag. Het moet voor consumenten financieel aantrekkelijk zijn om elektriciteit uit EV's terug te leveren aan het net, zoals uiteengezet in het EESC-advies over de verordening betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen ⁽⁴⁾.

Toerisme

2.20. Plattlandsgebieden zijn vaak afhankelijk van toerisme als een belangrijke bron van inkomsten. Derhalve moeten plattlandsgebieden beschikken over een adequate infrastructuur voor alternatieve brandstoffen om de toeristische sector aan te moedigen en tegelijk de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Autoverhuurbedrijven moeten worden aangemoedigd om over te schakelen op voertuigen met een lage uitstoot en bij voorkeur op elektrische voertuigen. De energietransitie in plattlandsgebieden vereist maatregelen om meer inkomsten uit toerisme mogelijk te maken.

⁽²⁾ COM(2021) 345 final.

⁽³⁾ Advies van het EESC over een langetermijnvisie voor de plattlandsgebieden van de EU (PB C 290 van 29.7.2022, blz. 137).

⁽⁴⁾ EESC-advies over de verordening betreffende de uitrol van infrastructuur voor alternatieve brandstoffen (PB C 152 van 6.4.2022, blz. 138).

Hernieuwbare elektriciteit

2.21. Hernieuwbare elektriciteit, zoals wind, zon en biogas, is een belangrijk onderdeel van het rurale landschap. De harmonisatie van de wetgeving tussen de lidstaten moet de belangen van producenten bevorderen en beschermen en moet aanzetten tot investeringen in infrastructuur voor hernieuwbare energie. De capaciteit om de geproduceerde energie aan het nationale net te verkopen, moet in alle lidstaten mogelijk worden gemaakt. Er moeten adequate compensatieregelingen komen voor de hernieuwbare energie die door de producenten wordt geproduceerd en de energie die wordt verbruikt om de energieafhankelijkheid van plattelandgebieden te waarborgen.

2.22. Recente veilingen voor de gecentraliseerde inkoop van hernieuwbare elektriciteit zijn steeds wijder verbreid en hebben in veel gevallen de bouwkosten van wind- en zonne-energie-installaties omlaag weten te brengen. In het algemeen is de ontwikkeling van elektriciteit op het platteland in de eerste plaats gekoppeld aan het koolstofvrij maken van de energiesector en zijn er geen synergieën met de doelstellingen voor plattelandontwikkeling. Plattelandbewoners maken vaak bezwaar tegen dergelijke ontwikkelingen omdat zij weinig voordeel voor de plaatselijke gemeenschap verwachten.

2.23. Coöperaties en andere plaatselijke organisaties moeten worden betrokken bij het maken van afspraken over locaties voor installaties voor duurzame elektriciteit, zowel op het land als in kustgebieden. Plaatselijke gemeenschappen moeten een aandeel hebben in dergelijke faciliteiten en er een plaatselijk voordeel uit halen.

2.24. In deze grote projecten wordt de ontwikkeling van hernieuwbare energie in de eerste plaats gekoppeld aan het koolstofvrij maken van de energiesector; er is weinig aandacht voor plattelandontwikkeling. Kleinschalige windmolenparken, kleine zonne-energiecentrales en anaerobe vergisters die door coöperaties en de plaatselijke bevolking worden geëxploiteerd, kunnen meer gericht worden ingezet voor plattelandontwikkeling en de sociale en economische integratie van plattelandsgemeenschappen. Deze twee systemen moeten met elkaar in evenwicht worden gebracht. Hernieuwbare-energiegemeenschappen en energiegemeenschappen van burgers zijn een manier om een rechtvaardige energietransitie te bewerkstelligen in combinatie met gemeenschapontwikkeling.

2.25. Uit een casestudy op het Zweedse platteland (Ejdemo en Söderholm, 2015) bleek dat de werkgelegenheidskansen in de context van plattelandontwikkeling zeer bescheiden waren bij afwezigheid van regelingen voor gemeenschapsuitkeringen.

2.26. Een energiegemeenschap van burgers is een rechtspersoon waarin burgers, kmo's en lokale overheden zich als eindgebruikers verenigen om samen te werken bij de opwekking van hernieuwbare energie. Een voorbeeld daarvan is de gemeente Feldheim (een klein dorp ten zuidwesten van Berlijn), die zelfvoorzienend is geworden op energiegebied. Zij hebben in hun achtertuin windturbines geplaatst en een onafhankelijk net geïnstalleerd. De bewoners betalen minimumprijzen voor elektriciteit. Dankzij de bouw van een biogasininstallatie kon het dorp een stadsverwarmingsnet aanleggen. Dit is een uitstekend voorbeeld van een functionerende gemeenschap voor hernieuwbare energie. Het toont ook aan dat een bottom-upbenadering van vitaal belang is voor de toekomst van de plattelandgebieden⁽⁵⁾.

2.27. Vraagsturing verschuift het elektriciteitsverbruik naar perioden waarin het systeem aan de vraag kan voldoen. We moeten de nettovraagcurve voor elektriciteit tijdens piekperioden afvlakken om stroomonderbrekingen te voorkomen wanneer meer groene elektriciteit wordt geproduceerd. Het gebruik van batterijopslag, waterkrachtopslag en slimme elektrificatie zal zorgen voor flexibiliteit bij het afvlakken van de nettovraagcurve.

2.28. De Europees commissaris voor Energie, Kadri Simson, zei in een toespraak tot Ierse parlementsleden in Dublin dat Brussel door de oorlog in Oekraïne gedwongen is om sneller een einde te maken aan de invoer van Russische brandstof. Ze zei dat de EU, in het kader van de nog overeen te komen voorstellen, ernaar zal streven om tegen 2030 45 % van haar energieverbruik uit hernieuwbare bronnen te halen. Dat is een stijging ten opzichte van het huidige streefcijfer van 32 % en meer dan het dubbele van het aandeel van 22 % in 2020. Het EESC onderschrijft deze nieuwe doelstelling, maar waarschuwt dat deze alleen kan worden bereikt indien snel vooruitgang wordt geboekt met nieuwe en grotere investeringen in de energietransitie op het platteland.

2.29. De wind waait niet altijd, dus een back-up zal nodig zijn. Groene waterstof kan als back-up dienen om aan de wisselende vraag naar elektriciteit te voldoen en kan worden opgeslagen tot het nodig is.

⁽⁵⁾ Verslag Workshop Europees Plattelandparlement — Workshop 21.

Landbouw

2.30. De landbouwactiviteit is van cruciaal belang voor de ontwikkeling en de welvaart van de meeste plattelandsgebieden. Deze sector van de plattelandseconomie staat voor enorme uitdagingen bij het verwezenlijken van de energietransitie.

2.31. Er is niet veel gedaan om de koolstofvoetafdruk van landbouwmachines te verkleinen.

2.32. In de nabije toekomst lijkt het gebruik van duurzame biobrandstof de beste mogelijkheden te bieden om de uitstoot terug te dringen, aangezien bestaande machines kunnen worden gebruikt, mits zij naar behoren worden aangepast.

2.33. Duurzame biobrandstoffen zijn niet goedkoop om te produceren en kunnen meer dan twee keer zo duur zijn als diesel. De prijzen kunnen in de toekomst licht dalen.

2.34. In de toekomst, wanneer elektrisch aangedreven landbouwmachines op grotere schaal beschikbaar komen, zal het mogelijk zijn de uitstoot aanzienlijk te verminderen.

2.35. Landbouw is meestal een weinig winstgevende onderneming, zodat de kapitaalkosten voor de overschakeling op elektrisch aangedreven machines uiterst moeilijk te financieren zouden zijn. Het oplossen van het probleem van de financiering van de overschakeling op elektrische of waterstofmachines zal een belangrijke kwestie zijn bij de energietransitie van plattelandsgebieden.

2.36. Het gebruik van zonnepanelen op landbouwbedrijfsgebouwen zou landbouwers in staat stellen groene stroom te gebruiken; aangezien de landbouw een grootverbruiker van elektriciteit is, zou dit een belangrijke winst betekenen in de energietransitie. Eventuele overschotten kunnen aan het net worden terugverkocht.

2.37. Precisielandbouw is een gegevensgestuurde benadering van landbouwbeheer die de productie en de opbrengst kan verbeteren en de koolstofvoetafdruk van de landbouw kan verkleinen. Dit is mogelijk dankzij de vooruitgang in de digitale technologie met teledetectie, gps en satellietbesturingssystemen voor tractoren. Dit alles zal van belang zijn bij de energietransitie in de landbouw, in combinatie met de behoefte aan investeringen, opleiding en bijscholing.

2.38. Landbouwers kunnen mogelijkheden hebben om overtollige elektriciteit aan het net te verkopen, aangezien melkvee- en rundveehouders op hun bedrijven grote daken hebben. Sommige landbouwers kunnen wellicht partners worden in de oprichting van biomassacentrales en gas verkopen aan het gasnet. Het gebruik van houtafval in biomassacentrales is belangrijk om het bosbeheer te faciliteren in gebieden waar dergelijk materiaal beschikbaar is.

2.39. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne nopen ons ertoe de voedselzekerheid in de EU opnieuw onder de loep te nemen. Land moet bij voorrang worden gebruikt voor de productie van voedsel. Er mag geen concurrentie zijn met de installatie van zonnepanelen op industriële schaal noch met de productie van biomassa voor hernieuwbare energie: zij moeten eerder complementair zijn.

Biomethaan

2.40. Biomethaan is een biogas waaruit koolstofdioxide, waterstofsulfide en water zijn verwijderd; het kan dan rechtstreeks in het gasnet worden geïnjecteerd of worden gebruikt in een voertuig dat op gas rijdt.

2.41. Anaerobe vergisters moeten worden gebouwd in de buurt van een plaats waar voldoende drijfmest voorhanden is. Overschotten aan kuilgras en kuilmais kunnen ook worden gebruikt, mits dit niet in conflict komt met de voedsel- en voederproductie.

2.42. Er is behoefte aan verder onderzoek om de efficiëntie van anaerobe vergisters te verbeteren en de aan het proces verbonden kosten te verlagen.

2.43. Het gebruik van anaerobe vergisters moet worden bevorderd en gefinancierd als onderdeel van de energietransitie in plattelandsgebieden.

2.44. Energie uit biomassa kan worden gebruikt om warmte te produceren of elektriciteit op te wekken. Biomassa zal een cruciale rol spelen bij de opwekking van hernieuwbare elektriciteit.

Plattelandswoningen

2.45. Veel huishoudens op het platteland kunnen micro-opwekkingstechnologieën installeren, zoals zonnepanelen en kleine windturbines, met de mogelijkheid om een eventueel overschot aan energie terug te verkopen aan het net.

2.46. Huishoudens met een laag inkomen hebben financiële steun nodig om micro-opwekkingsinstallaties te installeren. Dit zou een belangrijke energietransitie in plattelandshuishoudens teweegbrengen.

2.47. Plattelandswoningen zijn over het algemeen minder goed geïsoleerd en minder energie-efficiënt dan huizen in de stad. Veel plattelandswoningen zijn vrijstaande huizen op aan het weer blootgestelde plaatsen.

2.48. In het kader van de energietransitie is een groot investeringsprogramma nodig om plattelandswoningen beter te isoleren en energie-efficiënter te maken. Een dergelijke investering zal een grote stap voorwaarts betekenen in het terugdringen van het energieverbruik en het koolstofvrij maken van de verwarming van plattelandswoningen. Een subsidieregeling zal nodig zijn aangezien de kapitaalkosten van een groot aanpassingsplan zeer hoog zijn. Huishoudens met een laag inkomen en huishoudens die met brandstofarmoede te kampen hebben, zullen speciale hulp nodig hebben om een dergelijke overgang te bewerkstelligen.

3. De digitale transitie in plattelandsgebieden

3.1. In 2021 presenteerde de Europese Commissie haar visie op de digitale transformatie van Europa tegen 2030. In de eerste plaats benadrukte zij de noodzaak van de wetgevingsvoorstellen voor de wet digitale markten en de wet digitale diensten om te zorgen voor een veiligere digitale ruimte, waar de grondrechten van de gebruikers worden beschermd, en om een gelijk speelveld tot stand te brengen voor Europese bedrijven in de digitale wereld.

3.2. Om een groeiende wereldbevolking te voeden met minimale milieugevolgen en op een manier die koolstofneutraliteit bevordert, is in plattelandsgebieden digitale en technologische infrastructuur nodig om een efficiënt en nauwkeurig gebruik van hulpbronnen in de landbouw te vergemakkelijken. Ondanks het feit dat 30 % van de Europese bevolking in plattelandsgebieden woont en deze gebieden 80 % van het grondgebied van de 27 lidstaten beslaan, ondervindt de digitalisering in plattelandsgebieden meer problemen die, indien ze niet worden aangepakt, de digitale ambities van Europa zullen ondermijnen. Het Europese wetgevingskader voor de wet inzake digitalisering van plattelandsgebieden is bedoeld om deze problemen aan te pakken door de bevordering van:

- gelijke breedbandnetwerkkdekking voor alle Europese regio's: momenteel is de dekking goed in de grote stedelijke centra en slecht op het platteland; om de digitaliseringsdoelstellingen te halen, moet dit probleem dringend worden aangepakt om te voorkomen dat de kloof tussen de regio's nog groter wordt;
- infrastructuur: zorgen voor particuliere investeringen in de ontwikkeling van laatstekilometerinfrastructuur, rekening houdend met niet-financiële voordelen zoals sociaal-economische externaliteiten;
- capaciteitsopbouw: verbetering van de digitale geletterdheid van personen die in plattelandsgebieden wonen;
- geschiktheid: bevordering van de ontwikkeling van toepassingen die voorzien in de behoeften van de agrarische en plattelandsgemeenschap, die weinig gebruik maken van digitale diensten die voor de stedelijke omgeving zijn ontworpen.

3.3. De wet inzake digitalisering van plattelandsgebieden zal, als wetgevingsmechanisme van de Europese Commissie, net als de wet digitale markten en de wet digitale diensten, een geheel van regels, verplichtingen en verantwoordelijkheden vaststellen die ervoor moeten zorgen dat de Europese plattelandsgebieden gebruik kunnen maken van een reeks initiatieven, instrumenten en vormen van toegang die, vanwege de lage bevolkingsdichtheid, economisch ongunstig zijn voor particuliere investeringen. Op die manier zal de wet inzake digitalisering van plattelandsgebieden ervoor zorgen dat de digitalisering plaatsvindt in plattelandsgebieden, waar de behoefte daaraan omgekeerd evenredig is met de verkregen financiële opbrengsten.

3.4. Tot slot zal de wet inzake digitalisering van plattelandsgebieden de grootste voorloper zijn van de Europese Green Deal, de "van boer tot bord"-strategie en de koolstofneutraliteit van Europa in 2050, aangezien de overgang naar een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem alleen mogelijk zal zijn als technologie en digitalisering beschikbaar en toegankelijk zijn voor de landbouw- en plattelandswereld.

3.5. Zoals werd benadrukt in het EESC-advies “Ontwikkeling van inclusieve, veilige en betrouwbare digitalisering voor iedereen” ⁽⁶⁾, mag het belang van digitalisering niet worden onderschat. Digitalisering kan immers ook “de mobiliteit op de arbeidsmarkt ondersteunen, de productiviteit en flexibiliteit op de werkplek vergroten en de integratie van werk en privéleven mogelijk maken wanneer werknemers vanuit huis werken”. Daarvoor is een uitgebreide reeks digitale vaardigheden nodig, ongeacht of werknemers in stedelijke of plattlandsgebieden wonen. Op afgelegen locaties zijn er echter nog andere, veelzijdige hindernissen. Daarom dringt het EESC erop aan dat de agenda voor digitale vaardigheden specifieke steun bevat voor Europese burgers die in plattlandsgebieden wonen. Deze aanpak, die centraal moet staan in de wet inzake digitalisering van plattlandsgebieden, moet tegelijkertijd helpen om de digitale kloof te overbruggen en de vruchten te plukken van de digitale transformatie van de samenleving.

Brussel, 21 september 2022.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Christa SCHWENG

⁽⁶⁾ EESC-advies over de ontwikkeling van inclusieve, veilige en betrouwbare digitalisering voor iedereen (PB C 374 van 16.9.2021, blz. 11).